

ZMĚNY V NEMOCENSKÉM POJIŠTĚNÍ OD 1. ÚNORA 2018

DRUHÁ ČÁST – OTCOVSKÁ

Mgr. EVA HAMPLOVÁ, Mgr. VÍT HULEC

V první části článku jsme se věnovali změnám zákona o nemocenském pojištění¹ (dále jen „ZNP“) v zásadě technického rázu. S účinností od 1. února 2018 však předpisy o nemocenském pojištění doznají i zásadní změny věcné. K dosavadním čtyřem dávkám, které se z tohoto systému poskytují, přistoupí dávka nová, nazvaná jako otcovská poporodní péče a sám ZNP pro ni zavádí zkratku „otcovská“². Smyslem dávky je posílit vazby mezi dítětem a rodiči, ale také má motivovat otce nově narozených dětí, aby se zapojil do péče o ně. Tuto možnost budou mít také ti, kteří převzou péči o dítě na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

Kdo má nárok na dávku:

- pojištěnec, který pečuje o dítě a je jeho otcem (je zapsaný v rodném listě dítěte) anebo
- pojištěnec, který pečuje o dítě, které převzal do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu. Zde se může jednat i o ženu.

PODMÍNKY NÁROKU

Nastoupit na otcovskou musí pojištěnec-otec v období 6 týdnů ode dne narození dítěte. Může jít o jakýkoliv den v tomto rozmezí, i poslední. V případě nároku u pojištěnce, který přebírá dítě do péče nahrazující péči rodičů na základě rozhodnutí příslušného orgánu (zde se může jednat i o ženu), musí na otcovskou nastoupit v období 6 týdnů od převzetí dítěte, které však ke dni převzetí nedosáhlo ještě 7 let věku.

PŘÍKLAD 1

Dítě se narodilo 5. února 2018 a otec dítěte nastoupil na otcovskou a začal o něj pečovat 18. března 2018.

Nárok na dávku vznikne. Jde o poslední den 6. týdne věku dítěte.

Dítě se narodilo 5. února 2018 a otec dítěte nastoupil na otcovskou a začal o něj pečovat 19. března 2018.

Nárok na dávku nevznikl, protože dítě dne 19. března 2018 započalo 7. týden věku.

Specifickou podmínku nároku na otcovskou mají osoby samostatně výdělečně činné, které musejí být účastny nemocenského pojištění jako OSVČ po dobu alespoň 3 měsíců bezprostředně předcházejících dni nástupu na otcovskou. Obdobná podmínka je stanovena i pro zahraniční zaměstnance³.

Nárok na otcovskou může vzniknout i pojištěnci vykonávajícímu zaměstnání na dohodu o provedení práce a zaměstnanci vykonávajícímu činnost v zaměstnání malého rozsahu, pokud bude v měsíci nástupu na otcovskou účasten pojištěním. Dávka se neposkytuje z ochranné lhůty.

Na dávku nemá nárok pojištěnec vykonávající pojištěnou činnost ve vazbě, odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zařazení do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce. Jedná se o osoby, které by reálně nebyly schopné o dítě pečovat.

PÉČE O VÍCE DĚTÍ

Otcovská náleží v tomtéž případě péče o dítě (tj. narození dítěte) jen jednou a jen jednomu z oprávněných. Narodí-li se více dětí najednou, pak si jejich otec zvolí pouze jedno dítě, které bude uvádět v žádosti o dávku a na nějž bude dávka čerpána.

Pokud by však šlo o dítě, na které nejprve čerpal otcovskou jeho otec, a po určité době bylo rozhodnutím příslušného orgánu svěřeno do péče jiné osobě, lze této jiné osobě nárok na otcovskou také přiznat (samozřejmě při splnění stanovených podmínek).

PODPŮRČÍ DOBA

Pojištěnec může otcovskou čerpat celý jeden týden, tj. 7 kalendářních dnů. Dávka se poskytuje nepřetržitě za celý týden a nelze ji čerpat po částech. Otcovská náleží i v případě úmrtí dítěte před uplynutím podpůrčí doby. Jsou však případy, kdy podpůrčí doba u otcovské končí dříve. Jedná se o situace, kdy je dítě umístěno v zařízení poskytujícím nepřetržitou péči o děti z jiných než zdravotních důvodů dítěte či matky. Stejně tak končí podpůrčí doba i v případech, kdy rodiče přestanou o dítě pečovat a toto dítě je svěřeno do péče nahrazující péči rodičů.

Otcovská se nevyláčí za dny pracovního klidu, pokud pojištěnci nevznikl nárok na výplatu dávky alespoň za 1 kalendářní den, který měl být pro pojištěnce dnem pracovním. Proto je nutné sledovat, jak měl zaměstnanec u zaměstnavatele plánovány pracovní směny v období, za které žádá dávku (jak měl rozvržen výkon práce).

PŘÍKLAD 2

Dítě se narodilo dne 6. února 2018 a otec dítěte začne pečovat o dítě dne 16. února 2018. Jeho posledním pracovním dnem byl 15. únor 2018 a poté měl naplánovanou směnu až 23. února 2018. Po celou podpůrčí dobu – 7 kalendářních dnů od 16. do 22. února 2018 – neměl mít žádnou směnu (žádný pracovní den) a tudíž nárok na dávku nevznikl. Pokud by v daném případě měl mít směnu např. 21. února 2018, nárok na dávku by mu vznikl.

Nárok na dávku by nevznikl také v případě, že zaměstnanec sice měl naplánovány pracovní směny, ale všechny je odpracoval. Opět by díky tomu došlo k situaci, kdy *nevznikl nárok na výplatu dávky za alespoň 1 kalendářní den, který měl být pro pojištěnce dnem pracovním⁴.*

VÝŠE DÁVKY

Výše otcovské je stejná jako u peněžitě pomoci v mateřství, tj. 70 % denního vyměřovacího základu, přičemž i denní vyměřovací základ je zjišťován stejně jako u peněžitě pomoci v mateřství.

JAK UPLATNIT NÁROK NA DÁVKU

Volno v zaměstnání musí zaměstnanec žádat jako rodičovskou dovolenou. Může o ni požádat i na delší dobu než jen jeden týden.

Následně je třeba, aby otec dítěte či pojištěnec přebírající dítě na základě rozhodnutí příslušného orgánu vyplnil formulář „*Žádost o dávku otcovské poporodní péče (otcovskou)*“. Žadatel vyplňuje údaje o sobě, o svém zaměstnavateli a o dítěti, na něž dávku žádá. Rodný list dítěte (doklad prokazující otcovství) se dokládá pouze v případě narození dítěte v zahraničí. Pracovníci okresních správ sociálního zabezpečení rozhodné skutečnosti ověří v Informačním systému základních registrů.

Formulář lze vyzvednout na kterékoli pobočce okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ), případně jej pojištěnec nalezne na internetových stránkách České správy sociálního zabezpečení (ČSSZ) v sekci tiskopisů. Žádost je možné také vyplnit na ePortálu ČSSZ a poté vytisknout. Po vyplnění se formulář předává zaměstnavateli.

Zaměstnavatel tiskopis doplní a společně s formulářem „Příloha k žádosti o dávku nemocenského pojištění“ zašle po skončení podpůrčí doby příslušné okresní správě sociálního zabezpečení. OSVČ předává vyplněnou žádost po skončení podpůrčí doby rovnou na příslušnou OSSZ.

Nárok na dávku lze uplatnit nejdříve od 1. února 2018, tj. od účinnosti popisovaných změn v ZNP. Podmínkou však není narození dítěte (převzetí do péče nahrazující péči rodičů) až po tomto datu. Nárok na otcovskou vzniká, i pokud se dítě narodilo (nebo bylo převzato do péče nahrazující péči rodičů) v období 6 týdnů před tímto datem. U dětí narozených nebo převzatých do péče dne 21. prosince 2017 a později lze tedy od 1. února 2018 o otcovskou žádat. ■

Autoři článku jsou zaměstnanci ČSSZ.

¹ Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů

² Zavádí ji zákon č. 148/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony

³ § 3 písm. q) ZNP

⁴ Pokud pojištěnec vykonával v pojištěné činnosti práci (či vykonával samostatnou výdělečnou činnost), nenáleží za takovou dobu (za takový den) dávka.

KNIHOVNIČKA

● DAŇOVÉ ZÁKONY 2018

Hana Marková

Vydala Grada Publishing, a.s., 288 stran, 99 Kč

Publikace obsahuje úplná znění všech daňových zákonů k 1. lednu 2018 včetně všech čísel. Jde o zákon o daních z příjmů, zákon o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, zákon o dani z nemovitých věcí, zákonné opatření Senátu o dani z nabytí nemovitých věcí, zákon o dani silniční, zákon o DPH, zákon o spotřebních daních, vybraná ustanovení zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů, upravující tři energetické daně, a daňový řád. Nově je zařazen také zákon o dani z hazardních her.

Stručně komentovaný přehled novelizací, které byly přijaty během roku 2017 a jsou účinné od počátku roku 2018, je soustředěn v úvodu publikace a tvoří pro čtenáře významnou pomůcku pro sledování změn, ke kterým dochází v daňové oblasti. Mezi přednosti souboru patří nejen vyznačení novelizovaného textu odlišným typem písma, ale i to, že před textem zákona – u významných novel zákonů – jsou zařazeny odborné komentáře pracovníků, kteří se v různé míře podílejí na přípravě zařazených zákonů a jejich změn.

Vydání souboru daňových zákonů vždy reaguje na přijaté významné změny zákonů, které se dotýkají velkého počtu osob. Za zmínku stojí např. návrat slev na dani z příjmů pro fyzické osoby s paušálními výdaji nebo zvýšení daňového zvýhodnění na vyživované děti pro celý rok 2017.

Nejprodávanější daňová publikace v ČR!

